

แนวโน้มการใช้สารสนเทศในสถาบันบริการสารสนเทศ

ลักษณะของสถาบันบริการสารสนเทศยุคใหม่จะมีลักษณะเป็น E-Library ซึ่งมาจาก คำว่า electronics Library หมายถึง แหล่งความรู้ที่บันทึกข้อมูลไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย (Server) และให้บริการสารสนเทศทางอิเล็กทรอนิกส์หรือผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในลักษณะผสมผสานการทำงานของระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ห้องสมุดดิจิทัล และห้องสมุดเสมือน

ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ (Library Automation System) เป็นการใช้โปรแกรมจัดการฐานข้อมูลห้องสมุดในทุกๆ กระบวนการทำงานของสถาบันบริการสารสนเทศเพื่อการจัดหา จัดหมวดหมู่และทำรายการนทรัพยากรห้องสมุดที่อยู่ในรูปสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้เป็นระบบ โดยใช้มาตรฐาน MARC (Machine Readable Catalog) จะได้รายการบรรณานุกรมที่สามารถตรวจสอบรายละเอียดและสถานะของทรัพยากร รวมถึงการใช้ทรัพยากร การยืมคืนผ่าน บาร์โค้ดและการสืบค้นข้อมูลผ่านระเบียบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หรือที่เรียกการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลสถาบันบริการสารสนเทศว่า Online Public Access Catalog (OPAC) หรือ Web OPAC ลักษณะของระบบห้องสมุดดิจิทัล (Digital Library) เป็นการจัดการข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์หรือข้อมูลดิจิทัลไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย มีการจัดหมวดหมู่ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้มาตรฐาน Metadata ของกลุ่มความร่วมมือ Dublin Core โดยผู้ใช้บริการสืบค้นข้อมูลในรูปเนื้อหาเต็มรูปหรือบทคัดย่อได้โดยตรงผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ลักษณะของระบบห้องสมุดเสมือน (Virtual Library) เป็นการเชื่อมโยงข้อมูลเรื่องใดเรื่องหนึ่งจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ในเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายหลายๆ แห่งโดยใช้เทคโนโลยี World Wide Web (WWW) ผ่านหน้าเว็บไซต์ของห้องสมุดเสมือนว่าสถาบันบริการสารสนเทศนั้นมีข้อมูลนั้นอยู่ แต่เป็นการเชื่อมโยงข้อมูลมาให้บริการผู้ใช้ผ่านหน้าจอเดียว

ประโยชน์ของการพัฒนาห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์หรือ E-Library คือ การจัดเก็บข้อมูล ที่เป็นระบบ ช่วยเพิ่มความรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูลหรือค้นหาข้อมูลที่ต้องการได้ในเวลาที่ต้องการเผยแพร่ กระจายความรู้ให้ผู้ใช้บริการได้รับความสะดวกยิ่งขึ้น โดยไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ เช่นเดียวกับการดำเนินงานขององค์กรในลักษณะ E-Office และ E-Government

สำหรับ E-Library เป็นการจัดการระบบงานห้องสมุดที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดการฐานข้อมูลสถาบันบริการสารสนเทศ และให้ผู้ใช้สามารถสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลเหล่านั้นได้ด้วยตนเอง และสามารถสื่อสารข้อมูลกันทั่วโลกผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นการผสมผสานการจัดการข้อมูลของทรัพยากรห้องสมุดทุกรูปแบบที่มีอยู่ในสถาบันบริการสารสนเทศ เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับความสะดวกในการค้นหาและการใช้ข้อมูลนั้นได้ตลอดเวลา

จากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสารก่อเกิดเว็บ 2.0 ในงานห้องสมุดจึงเกิดแนวคิดการประยุกต์ใช้ Library 2.0 หรือห้องสมุด 2.0 โดยมีหลักการเช่นเดียวกับเว็บ 2.0 คือ สนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ใช้โดยผู้ใช้สารสนเทศสามารถกำหนดรูปแบบสารสนเทศตามที่ต้องการได้ การเพิ่มการใช้งานในรูปแบบ RSS Feeds ให้สามารถดึงข้อมูลจากหัวเรื่อง (Subject) มาแสดงผลในเว็บของผู้ใช้บริการ การสร้างบล็อกเป็นของตนเองแล้วสามารถนำ RSS Feeds มาบรรจุไว้ในบล็อกของผู้ใช้บริการ เรียกว่า Personal OPAC ตลอดจนสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้ให้บริการกับผู้ให้บริการ หรือระหว่างผู้ใช้กับผู้ให้บริการด้วยกัน เป็นต้น